

REPUBLICA MOLDOVA

Cererea : 18944/02 Hotărîrea definitivă din 04/07/2006	GRUPUL CORSACOV	Procedura avansată : probleme complexe
<p>Texte de referință:</p> <p>Plan de acțiune (19/06/2014) (grupul Corsacov) DH-DD(2014)836 Plan de acțiune (11/02/2014) (Ghimp și alții) DH-DD(2014)230 Plan de acțiune (24/02/2014) (Eduard Popa) DH-DD(2014)316</p> <p>Raport adresat Guvernului Republicii Moldova, referitor la vizita efectuată de membrii Comitetului european pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT) în Republica Moldova, între 1 și 10 iunie 2011. CPT/Inf(2012)3</p> <p>Decizie adoptată în cadrul celei de a 1100-a reuniune (decembrie 2010) (p. 219)</p>		
<p>Descrierea cauzelor : Cauzele incluse în acest grup vizează în mod special relele tratamente și tortura aplicate pe parcursul detenției provizorii, inclusiv cu scopul de a obține mărturii; lipsa unei anchete efective în acest sens (încălcarea articolului 3 sub aspectul material și procedural), și absența unei căi efective de recurs (încălcarea articolului 13). Două din cauze vizează inclusiv încălcări ale dreptului la viață în timpul detenției provizorii și absența unei anchete efective în acest sens (încălcarea sub aspectul material și procedural a articolului 2).</p> <p><u>Alte încălcări constatate de Curte în cauzele de față :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Articolul 3 : condiții precare de detenție, inclusiv lipsa îngrijirilor medicale adecvate în timpul detenției provizorii (<i>Lipencov, Valeriu și Nicolae Rosca, Struc, Ipati</i>); - Articolul 5§1 : detenție ilegală din cauza lipsei unei bănuieli rezonabile de comitere a infracțiunii incriminate (<i>Lipencov</i>) ; - Articolul 8 : percheziția domiciliului neconformă prevederilor legale (<i>Bisir și Tulus</i>) și cenzurarea corespondenței (<i>Ipati</i>) - Articolul 34 : amenințarea cu urmărirea penală pronunțată de către Procurorul general în adresa avocatului reclamantului pornind de la cererea sa așa-zisă « neîntemeiată » adresată unei organizații internaționale (<i>Colibaba</i>) 		
<p>Etapă de executare : <u>Măsurile individuale</u>: Informația despre starea de avansare a anchetelor naționale referitoare la relele tratamente poate fi rezumată în felul următor :</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ În cauza <i>Corsacov</i>, în iunie 2010, Curtea Supremă de Justiție a exonerat polițiștii vizați de responsabilitate penală din cauza prescripției. Aceștia au fost demiși, fiindu-le interzisă pe viitor ocuparea unei funcții în serviciul public. ➤ În cauza <i>Buzilo</i>, colaboratorii poliției responsabili de aplicarea de rele tratamente au fost condamnați la 5 ani de pedeapsă cu închisoarea, destituiți din funcție și le-a fost interzisă ocuparea unor funcții oficiale în următorii 5 ani. Hotărîrea nu este încă definitivă. ➤ În cauza <i>Pascari</i>, ancheta este încă pendinte. ➤ În cauzele <i>Breabin, Gurgurov, Bisir și Tulus, Struc, Ipati, Gasanov, Eduard Popa, Ghimp și alții</i>, anchetele au fost redeschise și sunt pendinte. ➤ În cauza <i>Mătășaru și Savițchi</i>, ancheta a fost redemarată în mai 2011. În pofida tuturor măsurilor de investigație întreprinse, nu a putut să fie identificat nici un bănuț, ancheta fiind suspendată. Reclamantul nu a contestat. ➤ În celelalte cauze, autoritățile au comunicat că redemararea anchetelor nu a fost necesară fie pentru că reclamantii nu au solicitat-o, fie că pentru că încălcările au fost remediate în mod corespunzător prin intermediul satisfacției echitabile (<i>Pruneanu, Colibaba, Buzilov și Lipencov</i>), fie pentru că au considerat că nu ar fi necesară efectuarea unor investigații suplimentare (<i>Valeriu și Nicolae Roșca și Pădureț</i>), fie pentru că nu ar avea șanse 		

de succes (*Popa și Lipencov*), fie pentru că redemararea este imposibilă din cauza decesului reclamantului (*Feodorov*)

Măsuri generale: În comunicarea autorităților Republicii Moldova din septembrie 2008, acestea au menționat un șir de ameliorări introduse de la data producerii încălcărilor: articolul 309/1 din Codul penal, care definește și incriminează tortura, a fost modificat. Codul de procedură penală, a fost de asemenea modificat pentru a include dreptul de acces la un avocat înainte de prima interogare, dreptul de a-și contacta rudele sau alte persoane, imediat după reținere, precum și dreptul de a fi examinat medical după arestare. Autoritățile au informat și despre un șir de schimbări regulamentare efectuate, spre exemplu introducerea procedurii de examinare de către procurori a plîngerilor de rele tratamente, adoptarea Codului de etică și deontologie al polițistului, consolidarea controlului exercitat de procurori asupra anchetelor efectuate de colaboratorii poliției și asupra spațiilor de detenție, precum și ameliorarea formării profesionale a polițiștilor și sensibilizarea acestora.

Planul de acțiuni, prezentat în iunie 2014, enumeră următoarele măsuri luate în vederea prevenirii relelor tratamente din partea poliției :

➤ Modificările legislative : articolul 309/1 din Codul penal a fost abrogat fiind înlocuit în decembrie 2012, printr-un nou articol 166/1, care definește tortura, tratamentele inumane și degradante, și prevede sancțiuni mai severe. Constrângerea unei persoane de către un ofițer de urmărire penală, procuror sau judecător în vederea obținerii unor mărturisiri sau mărturii, este incriminată de articolul 309, chiar dacă aceste acțiuni de constrângere nu ating pragul de gravitate prevăzut pentru a fi calificate drept tortură sau tratament inuman ori degradant. În vederea luptei împotriva impunității, articolul 60 din Codul penal a fost modificat pentru exclude prescripția actelor de tortură și tratamentele inumane sau degradante. De asemenea, aceste modificări exclud posibilitatea de grațiere sau de amnistie. *Codul de procedură penală* a fost modificat, fiind incluse reguli stricte de documentare și înregistrare a persoanelor deținute, inclusiv cu referire la starea sănătății acestora, la eventualele plîngeri și solicitări de examinări medicale, cu scopul de a stabili caracterul obligatoriu al expertizelor medico-legale în privința stării fizice și psihologice a presupuselor victime ale torturii sau ale relelor tratamente, de asemenea cu scopul de a investi procurorul cu o competență exclusivă de investigare a actelor de tortură sau a relelor tratamente, precum și în vederea oferirii unei asistențe judiciare pretinselor victime ale unor astfel de crime. Modificările Codului de executare, introduse în 2012 martie, vizează, în special, interdicția de a menține persoanele deținute în comisariatele de poliție mai mult de 72 de ore, de asemenea obligația de a efectua o examinare medicală a deținutului imediat după plasarea sa în detenție sau înainte de transferul acestuia într-un penitenciar. Legea cu privire la activitatea Poliției și la statutul polițistului, adoptată în decembrie 2012, interzice relele tratamente și include politica de zero-toleranță a acestora printre principiile de funcționare a poliției.

➤ Ameliorări regulamentare: A fost adoptat un șir de acte administrative și măsuri regulamentare, mai cu seamă: reforma substanțială a Ministerului Afacerilor Interne; adoptarea, în 2010, de către acest Minister a Planului anti-tortură vizînd implementarea recomandărilor Comitetului european pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT); revizuirea sistemului de indicatori statistici privind infracțiunile, acesta din urmă fiind considerat unul dintre principalele motive ce determinau polițiștii să recurgă la aplicarea relelor tratamente pentru obținerea mărturisirilor; instituirea unei obligații de sesizare a procurorilor din partea medicilor care descoperă semne de tortură; dotarea comisariatelor de poliție și a centrelor de detenție cu sisteme de video-supraveghere; crearea unei linii telefonice verzi în cadrul Ministerului Afacerilor Interne pentru recepționarea plîngerilor privind abuzurile comise de colaboratorii poliției;

➤ Experții medico-legali: Au fost luate măsuri în vederea consolidării capacității instituționale și operaționale a Centrului de Medicină Legală (CML) în examinarea cazurilor de tortură și rele tratamente și în vederea ameliorării calității documentelor medico-legale prezentate instanțelor. Aceste măsuri implică dotarea CML și a subdiviziunilor teritoriale ale acestuia cu echipament modern, precum și formarea profesională a experților medico-legali, a personalului medical din centrele de detenție, precum și a medicilor independenți.

➤ Mecanismul național de prevenire a torturii (MNPT): Colaboratorii biroului Avocatului parlamentar efectuează vizite periodice de supraveghere a centrelor de detenție. Noua lege cu privire la Avocatul Parlamentar, adoptată în aprilie 2014, a instituționalizat MNPT-ul, trasîndu-și competențele și modalitățile de lucru.

➤ Strategia pentru Reforma în Justiție (2011-2016) și Planul Național de Acțiune pentru Drepturile Omului (2011-2014) prevăd acțiuni pe termen scurt și mediu pentru prevenirea și eradicarea torturii și a relelor

tratamente.

➤ Rolul societății civile: au fost dezvoltate capacitățile de acțiune a unui șir de ONG-uri în vederea promovării drepturilor victimelor torturii și a acordării serviciilor de asistență juridică, de reabilitare și de integrare socială. *Legea privind controlul civil asupra respectării drepturilor omului în instituțiile care asigură detenția persoanelor*, adoptată în noiembrie 2008, fixează o bază legală pentru supravegherea locurilor de detenție de către societatea civilă.

➤ Formarea și sensibilizarea : Jurisprudența relevantă a Curții a fost introdusă în programele de formare inițială și continuă a Academiei de poliție și a Institutului Național de Justiție. Se organizează seminare și conferințe despre colectarea probelor și despre efectuarea anchetelor referitoare la tortură și rele tratamente, pentru toate instituțiile tangente acestor subiecte de asemenea se organizează și campanii de sensibilizare anti-tortură.

În partea ce ține de ameliorarea efectivității anchetelor realizate în baza plîngerilor de rele tratamente aplicate de către poliție, autoritățile au comunicat următoarele:

➤ Modificări legislative : excluderea din *Codul Penal* a prescripției pentru tortură și tratamente inumane sau degradante, precum și excluderea în cazul acestor infracțiuni a oricărei posibilități de grațiere, de diminuare a pedepsei sau de amnistie. *Codul de procedură penală* a fost modificat în vederea transferării către procurori a competenței exclusive de investigare a plîngerilor de rele tratamente, precum și în vederea atribuirii sarcinii de probă instituției în care a fost deținută persoana, în cazul în care plîngerea înaintată de ultima este credibilă.

➤ Modificări instituționale și regulamentare : în mai 2010, o unitate specializată în probleme anti-tortură a fost creată în cadrul Procuraturii Generale, avînd o rețea de procurori specializați pe întreg teritoriul țării. Mandatul exclusiv al acestei unități este coordonarea și supravegherea tuturor anchetelor privind acuzațiile de rele tratamente și crearea în cadrul procuraturilor din țară a unei rețele bine dezvoltate de procurori specializați în lupta împotriva torturii.

În privința posibilității de solicitare a unei compensații, autoritățile au indicat următoarele măsuri întreprinse :

➤ Practica judiciară a extins aplicarea *Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești*, care permite solicitarea unei compensații pentru prejudiciul cauzat prin efectuarea unei anchete ineficiente. Un șir de hotărîri explicative și recomandări ale Curții supreme de justiție oferă explicații în privința prevederilor legale relevante, generalizează practica judiciară în privința cererilor de compensație în caz de violare a prevederilor Convenției și subliniază caracterul direct de care se bucură aplicarea Convenției și jurisprudenței Curții.

Măsurile generale în privința altor încălcări constatate în cauzele de față, sunt examinate în felul următor :

- Condiții precare de detenție : grupul *Ciorap*;
- Neregularități referitoare la detenția provizorie: grupurile *Șarban și Mușuc*
- Neregularități referitoare la dreptul de recurs individual: *Colibaba*
- Neregularități în privința percheziției domiciliului: *Mancevschi*

1208-a reuniune - Note:

Cerere nr.	Cazul	Hotărîrea din	Definitivă la
18944/02	CORSACOV	04/04/2006	04/07/2006
29089/06	COLIBABA	23/10/2007	23/01/2008
6888/03	PRUNEANU	16/01/2007	23/05/2007
12544/08	BREABIN	07/04/2009	07/07/2009
7045/08	GURGUROV	16/06/2009	16/09/2009
52643/07	BUZILO	21/02/2012	21/05/2012
41704/02	ROȘCA VALERIU ȘI ROȘCA NICOLAE	20/10/2009	20/01/2010
33134/03	PĂDUREȚ	05/01/2010	05/04/2010
29772/05	POPA	21/09/2010	21/12/2010
38281/08	MATASARU ȘI SAVITCHI	02/11/2010	02/02/2011
27763/05	LIPENCOV	25/01/2011	25/04/2011
42973/05	BISIR ȘI TULUS	17/05/2011	17/08/2011
53710/09	PASCARI	20/12/2011	20/03/2011
28653/05	BUZILOV	23/06/2009	23/09/2009
32520/09	GHIMP ȘI ALȚII	30/10/2012	03/01/2013
40131/09	STRUC	04/12/2012	04/03/2013
39441/09	GASANOV	18/12/2012	18/03/2013
23750/07	IPATE	21/06/2011	21/09/2011
55408/07	IPATI	05/02/2013	05/05/2013
17008/07	EDUARD POPA	12/02/2013	12/05/2013
42434/06	FEODOROV	29/10/2013	29/01/2014

Măsuri individuale :

a) Anchete și proceduri judiciare pendinte în momentul emiterii hotărîrilor : În cele trei cauze (*Corsacov, Buzilo, Pascari*), ancheta și procedurile judiciare erau în proces de derulare la momentul emiterii hotărîrilor de către Curte.

Cu o deosebită atenție, trebuie de remarcat faptul că în cazul hotărîrii *Corsacov*, polițiștii responsabili au fost găsiți vinovați de către instanțele naționale, or este deosebit de regretabil faptul că din cauza procesării prea lente a dosarului, cei din urmă nu au fost pedepsiți din cauza expirării termenului de prescripție. Rămîne important, totuși, de notat că polițiștii în cauză au fost demiși și că le-a fost interzisă pentru viitor, ocuparea oricărei funcții în serviciul public. Prin urmare, aplicarea altor măsuri individuale nu pare a fi necesară.

Referitor la cauza *Buzilo*, trebuie de notat faptul că procedura a luat sfîrșit prin condamnarea polițiștilor responsabili de aplicarea relor tratamente. Totuși, hotărîrea instanței nefiind una definitivă, sunt așteptate informații ulterioare referitor la evoluția ulterioară a cauzei.

În cazul *Pascari*, ridică îngrijorare faptul că nu a fost comunicată nici o altă informație în afară de cea conform căreia urmărirea penală este încă în desfășurare. Prin urmare, este necesară luarea unor măsuri urgente în vederea finisării neîntîrziate a anchetei, prin respectarea prevederilor Convenției, bineînțeles, precum și informarea Comitetului despre progresele înregistrate.

b) Anchete relansate în urma emiterii hotărîrilor Curții : Este de remarcat faptul că în mai mult de jumătate din cauze, anchetele au fost redeschise în rezultatul emiterii hotărîrilor Curții (*Breabin, Gurgurov, Bisir și Tulus, Struc, Ipati, Gasanov, Eduard Popa, Ghimp și alții, Matasaru și Savitchi*).

Pentru început, trebuie de amintit că în cazul anchetelor noi, re-deschise în urma emiterii unei hotărîri Curții Europene, ce relevă prezența unor lacune în anchetele inițiale, este esențială că autoritățile naționale să evalueze și să informeze în mod detaliat Comitetul despre măsurile de investigare care mai pot fi întreprinse, despre cele ce nu mai sunt posibile din motive practice sau juridice, despre acțiunile întreprinse în vederea înlăturării respectivelor obstacole, despre rezultatele obținute și despre durata acestor acțiuni. Simpla enumerare a cauzelor în care ancheta a fost relansată și indicarea faptului că aceasta este pendinte, nu este suficientă pentru a evalua veritabilele eforturi depuse de autorități în privința măsurilor individuale.

În plus, faptul că anchetele redeschise sunt în continuare pendinte este un motiv de îngrijorare (cu excepția cauzei *Mătășaru și Savițchi*, în care ancheta redeschisă a fost suspendată). Din informațiile prezentate de autoritățile Republicii Moldova, nu derivă realizarea a unor progrese veritabile. Avînd în vedere timpul scurs de la demararea anchetei inițiale, este fundamental ca noua anchetă să fie condusă cu o rapiditate și diligență corespunzătoare. Prin urmare, este urgentă mobilizarea unor eforturi suplimentare în acest sens, Comitetul urmînd a fi ținut la curent despre detaliile relevante ale evoluției în acest sens.

În partea ce ține în mod special de cauza *Eduard Popa*, trebuie amintită critica efectuată de Curte referitor la modul de organizare a anchetei de către procuratura Ialoveni, precum și lacunele importante ale acesteia, evidențiate de către Curte (printre ele numărîndu-se : faptul că ancheta fusese concentrată asupra furtului hainei reclamantului, și nu a agresiunii din partea poliției ; omiterea procedurii de identificare ; lipsa oricăror eforturi întru identificarea polițiștilor vizați). Din hotărîrea Curții mai rezultă că procuratura Ialoveni ignorase anumite indicații parvenite direct din partea Procuraturii Generale. Din informația disponibilă la moment, rezultă că dosarul este procesat în continuare de aceeași procuratură, procedura durînd deja de 9 ani, fără a înregistra progrese sesizabile. Prin urmare, este necesară transferarea urgentă a acestei cauze către Secția "Combatere tortură" din cadrul Procuraturii Generale, pentru a continua investigația. Astfel, se așteaptă luarea unor măsuri adecvate în acest sens, din partea, autorităților Republicii Moldova, precum și informarea Comitetul despre evoluția acestora.

În cele din urmă, este așteptată comunicarea unor informații concrete și în privința cauzei *Mătășaru și Savițchi*, în care ancheta a fost redeschisă, dar suspendată, ținînd cont că evaluarea măsurilor adoptate este imposibilă avînd la dispoziție o informație atît de sumară.

c) Anchete care nu au fost relansate în urma hotărîrilor Curții : Ridică îngrijorare faptul că pentru jumătate din numărul cauzelor (*Pruneanu, Colibaba, Buzilov, Padureț, Popa, Lipencov, Feodorov*), ancheta nu a fost redeschisă, în pofida diverselor lacune constatate de Curte în ancheta inițială.

Pentru o parte dintre aceste cauze (*Popa, Lipencov*), autoritățile naționale au indicat că șansele de succes ale unei noi investigații sunt slabe, fără a preciza, totodată, care au fost măsurile întreprinse pentru combaterea lacunelor identificate de Curte, și fără a prezenta anumite motive clare de justificare a deciziei de a nu relansa anchetele. Prin urmare, este imposibilă evaluarea deciziilor luate de autorități în privința acestor cauze. De asemenea, Comitetul solicită să fie informat dacă hotărîrea de a nu iniția noi anchete are la bază o decizie oficială, emisă de autoritățile competente, iar în caz afirmativ, dacă această decizie poate fi supusă unui control judiciar.

În privința cauzelor în care autoritățile Republicii Moldova au declarat că nu ar fi necesară deschiderea noilor anchete din motiv că reclamantii nu au solicitat o asemenea acțiune (*Pruneanu, Colibaba, Buzilov și Lipencov*) sau din cauza decesului reclamantului (*Feodorov*), trebuie notat că o asemenea decizie nu este compatibilă nici cu prevederile Convenției, nici cu practica Comitetului aplicabilă situațiilor similare. Este de remarcat, în plus, că în conformitate cu articolele 452, 464/1 din Codul de Procedură Penală, Procurorul general are competența de a ordona *proprio motu* redeschiderea anchetei (cu condiția încadrării în termenul de prescripție)

Prin urmare, autoritățile sunt îndemnate să relanseze anchetele în cauzele susmenționate, indiferent de voința reclamantului în acest sens, precum și să informeze Comitetul despre toate elementele relevante ale evoluției acestor cauze.

d) Procedurile naționale încheiate că momentul emiterii hotărîrilor Curții : În două din cauzele abordate, (*Valeriu și Nicolae Roșca și Pădureț*), procedurile naționale fusese încheiate către momentul emiterii hotărîrilor Curții. Totodată, dispunerea unor sancțiuni indulgente și expirarea termenului de prescripție au generat impunitatea responsabililor. Autoritățile naționale au explicat că în niciuna dintre cauze, redeschiderea anchetei nu fusese necesară.

În cazul dosarului *Pădureț*, deși unul dintre polițiști a fost declarat vinovat de către instanțe, fiind, totuși, exonerat de răspunderea penală, din cauza expirării termenului de prescripție, trebuie remarcat faptul că în constatările sale, Curtea a relevat că plîngerea conform căreia ar fi existat o altă persoană (R.B.) care a aplicat rele tratamente reclamantului, nu fost supusă anchetei. În pofida faptului că reclamantul l-a identificat pe R.B. și că a

depus o cerere adresată Procurorului general în vederea pornirii urmăririi penale împotriva acestuia, reclamantul nu a primit nici un răspuns și nu a fost pornită nici o anchetă în acest sens. Din informațiile prezentate de autoritățile Republicii Moldova, nu poate fi determinat dacă concluzia referitoare la inutilitatea deschiderii unei noi anchete a fost formulată înainte sau după adoptarea măsurilor în vederea remedierii lacunelor identificate de Curte, nici dacă această concluzie are la bază o decizie formală a autorităților competente, iar în caz afirmativ, dacă această poate fi supusă unui control judiciar.

În cauza *Valeriu și Nicolae Roșca*, polițiștii responsabili au fost găsiți vinovați de către instanțe, fiindu-le aplicată sancțiunea cea mai ușoară dintre cele prevăzute de lege, cu suspendarea condiționată a acesteia. Curtea Europeană a constatat o încălcare anume din cauza indulgenței sancțiunii aplicate și din cauza omisiunii de a-i urmări penalmente conform prevederilor legal-penale referitoare propriu-zis la tortură și/sau rele tratamente. Problemele legate de practica improprie a autorităților de urmărire penală și de caracterul neadecvat al sancțiunilor aplicate de instanțe vor fi abordate în cadrul măsurilor generale. În partea ce ține de măsurile individuale vizînd nemijlocit cauza de față, rămîne de notat faptul că în lumina legislației naționale privind redeschiderea anchetelor, alte măsuri individuale nu par a fi posibile

Măsuri generale :

1) Politica de « zero-toleranță »

În primul rînd, trebuie remarcate și salutate importante modificări legislative introduse de autoritățile Republicii Moldova în vederea luptei contra impunității și a consolidării garanțiilor oferite împotriva relelor tratamente. În plus, adoptarea, în 2010, de către Ministerul Afacerilor Interne, a Planului de acțiuni anti-tortură, demonstrează intenția autorităților de a implementa recomandările CPT referitoare la prevenirea relelor tratamente aplicate persoanelor private de libertate. În ultimul raport public al CPT, privind vizita efectuată în luna iunie (doc CPT/Jul(2012)3, publicat în ianuarie 2012), CPT a recomandat autorităților să păstreze același grad de determinare în acțiunile de implementare a măsurilor menționate. Astfel, urmează a fi încurajate eforturile depuse de autoritățile Moldovei în realizarea recomandărilor CPT. În special, ținînd cont de tabelele cu datele statistice prezentate Comitetului de Miniștri, este deosebit de important ca autoritățile să comunice Comitetului rezultatele evaluării impactului generat de modificările legislative și de alte măsuri întreprinse, de asemenea este important să prezinte și date statistice conținînd numărul de plîngerii invocînd tortură sau alte forme de rele tratamente, numărul cauzelor transmise instanțelor de judecată, numărul condamnărilor, precum și sancțiunile dispuse.

2) Caracterul efectiv al anchetelor

Informațiile prezentate la acest capitol sunt consemnate cu interes. În partea ce ține de Secția specializată « Combatere tortură », creată în cadrul Procuraturii Generale, al cărei mandat presupune coordonarea și supravegherea tuturor anchetelor privind plîngerile de rele tratamente, este necesară obținerea unor informații suplimentare referitoare la modul în care este asigurată; în practică; compatibilitatea cu prevederile Convenției. În plus, ar fi oportun să fie prezentate și măsurile luate în vederea dotării Secției Combatere Tortură cu resurse și capacități suficiente pentru realizarea mandatului acesteia (a se vedea § 12 din raportul CPT susmenționat). În cele din urmă, ar fi binevenit să fie comunicat Comitetului dacă a fost oare sau este oare abordată posibilitatea de a transforma Secția în cauză într-o structură deplin independentă și specializată (a se vedea § 12 din raportul CPT și răspunsul autorităților Republicii Moldova la acest capitol).

În privința controlului judiciar efectuat asupra caracterului efectiv al anchetelor, din hotărîrile Curții rezultă că judecătorii de instrucție au competențe destul de reduse în acest sens. Legislația națională pare să permită acestor judecători ordonarea unor măsuri de anchetă concrete, în vederea înlăturării încălcărilor drepturilor omului (articolul 313 din Codul de Procedură Penală). Totodată, practica judiciară pare a fi redusă la simpla anulare de către acești judecători, a deciziilor adoptate de procurori (cum ar fi, spre exemplu, deciziile de neîncepere a urmăririi penale), fără a adresa anume instrucțiuni suplimentare procurorilor, în privința acțiunilor ce urmează fi întreprinse. Pornind de la acest fapt, urmează îndemnate cu insistență autoritățile Republicii Moldova, să inițieze anumite acțiuni în vederea consolidării controlului judiciar efectuat asupra caracterului efectiv al anchetelor, fie prin intermediul unor măsuri legislative, fie prin emiterea de către Curtea Supremă de Justiție a unor ordonanțe explicative, în vederea unei dezvoltări sporite a practicii judiciare aplicate de instanțele naționale în acest domeniu.

3) Garanțiile împotriva relelor tratamente

Măsurile adoptate de autorități în acest context, pot fi considerate ca evoluții pozitive. Este, bineînțeles, crucial că aplicarea acestora în practică să fie asigurată și supravegheată în mod riguros de către autorități. În plus, în ultimul raport CPT (a se vedea mai sus) a fost făcut un apel către autoritățile Republicii Moldova, îndemnându-le să adopte anumite măsuri fundamentale referitor la garanțiile oferite împotriva relexelor tratamente (notificarea detenției provizorii, accesul la avocat, accesul la îngrijiri medicale). Urmează, astfel, să fie solicitată informarea Comitetului de către autorități naționale despre progresele înregistrate în acest sens, cât și despre impactul măsurilor adoptate asupra tratamentului aplicat de către poliție persoanelor private de libertate.

4) Instruirea și măsurile de sensibilizare

Dincolo de măsurile deja adoptate, este importantă informarea Comitetului în privința măsurilor specifice, deja existente sau abia anvizajate, în materie de formare profesională, la capitolul prevenire a relexelor tratamente, cum ar fi metodele de anchetă penală, interogarea bănușilor (a se vedea și recomandările emise de CPT în acest sens). În acest context, trebuie de remarcat faptul că Republica Moldova a beneficiat recent de un șir de programe de cooperare ale Consiliului Europei, inclusiv de un șir de activități relevante în raport cu problemele ce derivă din acest grup de dosare (în special, Programul comun al UE și al Consiliului Europei „Consolidarea luptei împotriva relexelor tratamente și a impunității”; desfășurat între 1 iulie 2011 și 31 decembrie 2013). Autoritățile Republicii Moldova ar trebui să continue valorificarea din plin toate posibilitățile de cooperare oferite pe viitor în acest sens.

5) Căile interne de recurs

În câteva din cauzele abordate, Curtea a evidențiat lipsa unei căi efective de recurs, care ar permite solicitarea unor compensații pentru suferințe rezultate din tortură și relexele tratamente în perioada de detenție provizorie (a se vedea cauzele *Corsacov*, *Pruneanu*, *Breabin*, *Gurgurov*). În acest sens, Curtea notează că, având în vedere caracterul neadecvat al anchetelor conduse împotriva colaboratorilor poliției, o cerere civilă având la bază aceleași fapte și plângeri nu ar avea nicio șansă de succes. Din informațiile prezentate de autoritățile Republicii Moldova, rezultă că a fost adoptat un șir de măsuri în scopul remedierii acestui neajuns. Este de remarcat și faptul că practica judiciară a extins aplicarea legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești (Legea nr. 1545), incluzând posibilitatea de solicita o compensație pentru relexele tratamente suportate în timpul detenției provizorii, chiar dacă autorul infracțiunii nu a fost identificat. Această extindere a fost inițiată de Curtea supremă, prin adoptarea unor decizii și recomandări, explicând prevederile legale relevante și oferind instanțelor naționale indicații referitor la modul de tratare a cererilor de compensații în rezultatul violării Convenției, inclusiv în privința sumei atribuite în calitate de despăgubire, aceasta urmând a fi cel puțin comparabilă cu suma acordată de Curte în situații similare. Aceste schimbări reprezintă evoluții pozitive și ar putea fi completate prin anumite măsuri accesorii, pentru a asigura respectarea acestora în practica cotidiană. Spre exemplu, ar fi binevenită prezentarea unor hotărâri emise, între timp, de instanțele naționale în acest sens.

Decizii

Delegații,

În privința măsurilor individuale:

1. notează că, în privința cauzei *Corsacov*, colaboratorii poliției, responsabili de încălcările constatate, au fost găsiți vinovați de către instanțele naționale, fiind, prin urmare, demși și interzicându-li-se pentru viitor ocuparea unei funcții în serviciul public și consideră că aplicarea altor măsuri individuale nu este necesară.
2. notează, în plus, referitor la cauza *Buzilo*, că poliștii responsabili de aplicarea relexelor tratamente în privința reclamantului au fost condamnați și invită autoritățile Republicii Moldova să informeze Comitetul despre evoluția ulterioară a lucrurilor.
3. invită insistent autoritățile Republicii Moldova să încheie cât mai curând anchetele pendinte la nivel național, ținând cont, în mod corespunzător, de prevederile Convenției și să informeze Comitetul despre elementele relevante ale evoluției acestora.
4. îndeamnă autoritățile Republicii Moldova să relanseze urmărirea în cauzele în care nu a fost inițiată o nouă anchetă ulterior emiterii hotărârilor Curții, indiferent de existența unei inițiative din partea reclamantilor și le invită să informeze Comitetul despre elementele relevante ale evoluțiilor respective.

In privința măsurilor generale :

5. notează și salută faptul că autoritățile Republicii Moldova au introdus un șir de importante modificări legislative vizînd combaterea impunității și consolidarea garanțiilor oferite împotriva aplicării relelor tratamente ; le invită să informeze Comitetul despre evaluarea impactului nemijlocit al acestor schimbări legislative și despre măsurile luate ; de asemenea le invită să pună la dispoziția Comitetului date statistice detaliate privind numărul plîngerilor invocînd tortura și alte forme de rele tratamente, numărul cauzelor comunicate instanțelor judecătorești, numărul condamnărilor, precum și sancțiunile dispuse.

6. notează cu interes crearea, în cadrul Procuraturii Generale, a unei secții specializate în examinarea plîngerilor privind relele tratamente (Secția combatere tortură); îndeamnă autoritățile Moldovei să doteze această secție cu suficiente resurse financiare și umane și le invită să informeze dacă a fost eventual abordată perspectiva de a transforma această secție într-o structură independentă și specializată ;

7. îndeamnă autoritățile Republicii Moldova să întreprindă anumite inițiative în vederea intensificării controlului judiciar asupra efectivității desfășurării anchetelor, prin intermediul unor măsuri legislative, a unor decizii explicative suplimentare din partea Curții supreme de justiție sau prin alte măsuri ; precum și să continue exploatarea din plin a beneficiilor tuturor posibilităților ulterioare de cooperare, oferite de Consiliul Europei referitor la problemele de față în cadrul acestui grup de lucru.